

ТИПИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМПАНІЙ І МЕТОДИКА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ ЗА РЕКОМЕНДОВАНОЮ ФОРМОЮ БАЛАНСУ З НЕЗНАЧНИМИ ОБСЯГАМИ ЗАПАСІВ

АНОТАЦІЯ: Розглянуто думки вчених-аналітиків стосовно типів фінансової стійкості суб'єктів господарювання у внутрішньому та зовнішньому фінансовому аналізі, надана критична оцінка різним точкам зору з цього питання. Запропоновано варіанти визначення типів фінансової стійкості компанії залежно від специфіки її діяльності. Розроблено та обґрунтовано власну точку зору про типи фінансової стійкості господарюючих суб'єктів на основі абсолютних її показників у зовнішньому фінансовому аналізі для компаній з незначними обсягами запасів відповідно до виду їх діяльності. Пропозиції зроблено на основі рекомендованої удосконаленої форми балансу

КЛЮЧОВІ СЛОВА: фінансова стійкість, суб'єкт господарювання, абсолютні показники, зовнішній фінансовий аналіз, внутрішній фінансовий аналіз, типи фінансової стійкості, запаси, оборотні активи, баланс.

АННОТАЦИЯ: рассмотрены дискуссионные вопросы относительно типов финансовой устойчивости субъектов хозяйствования во внутреннем и внешнем финансовом анализе, представлена критическая оценка различным точкам зрения по этому вопросу. Предложены варианты определения типов финансовой устойчивости компании в зависимости от специфики ее деятельности. Разработана и обоснована собственная точка зрения о типах финансовой устойчивости хозяйствующих субъектов на основе ее абсолютных показателей во внешнем финансовом анализе для компаний с незначительными объемами запасов в соответствии с видом их деятельности. Предложения сделаны на основе рекомендованной усовершенствованной формы баланса

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: финансовая устойчивость, субъект хозяйствования, абсолютные показатели, внешний финансовый анализ, внутренний финансовый анализ, типы финансовой устойчивости, запасы, оборотные активы, баланс.

ANNOTATION: It is exposed debatable questions on basis of scientist-analysts' ideas about types of financial stability at subjects of ménage, given critical appreciation to different points of view about types of financial stability of enterprises within external and domestic financial analysis. The proposed options to determine the types of financial stability of the company depending on the specifics of its activities.

Developed and proved its own point of view about the types of financial stability of economic entities on the basis of absolute performance in the external financial analysis for companies with big amounts of stocks. Suggestions are done on the basis of the recommended improved form of balance

KEY WORDS: financial stability, economy subject, absolute indexes, external financial analysis, domestic financial analysis, types of financial stability, supplies, current assets, balance.

Постановка проблеми. За умов існуючої світової та вітчизняної фінансової кризи важливою складовою забезпечення успішної життєдіяльності компаній є їх фінансова стійкість. Але на сьогодні існують різні підходи до аналізу фінансової стійкості компаній, різнобічність думок стосовно визначення її типів. Це призводить до існування різних підходів до методики аналітичного дослідження фінансової стійкості компаній і різних коментарів його підсумкових результатів. Особливо важливим є це питання в існуючих на сьогодні світових і вітчизняних дискусій щодо перебудови форми та змісту бухгалтерського балансу. Автор у попередніх наукових дослідженнях внесла пропозиції щодо зміни побудови та змісту української форми бухгалтерського балансу [1, 2]. У зв'язку з цим слід дослідити та розкрити методику визначення типів фінансової стійкості на основі абсолютних її показників за запропонованою удосконаленою формою бухгалтерського балансу для тих українських компаній, у яких незначні обсяги запасів. Тому тема дослідження є доволі актуальною.

Метою статті є розкриття методики визначення типів фінансової стійкості на основі абсолютних її показників за рекомендованою удосконаленою формою балансу для тих українських компаній, у яких незначні обсяги запасів відповідно до виду їх діяльності.

У зв'язку з цим розв'язуються наступні завдання: висвітлити дискусійні питання стосовно типів фінансової стійкості та методики їх визначення на основі абсолютних її показників; розкрити макет удосконаленої форми бухгалтерського балансу українських компаній (крім суб'єктів малого підприємництва), розробити за рекомендованою удосконаленою формою балансу методику визначення різних типів фінансової стійкості на основі абсолютних її показників для тих українських компаній, у яких незначні обсяги запасів відповідно до виду їх діяльності.

Аналіз останніх джерел і публікацій. У теорії та практиці аналізу фінансової звітності та в цілому у фінансовому аналізі існують різні думки та різнобічні підходи щодо типів фінансової

стійкості компаній та методики їх визначення. Це стосується як країн ближнього зарубіжжя (наприклад, Росія, Білорусь) [3—6], так і України [7—15]. У країнах далекого зарубіжжя (Британія, США, Франція та ін.) [16—35] взагалі не розглядаються типи фінансової стійкості, а деякі науковці цих країн взагалі не виокремлюють таке поняття.

Слід нагадати, що найбільш дискусійними питаннями, які найчастіше зустрічаються при визначенні типів фінансової стійкості, є:

— вихідна база для визначення наявних джерел формування запасів. У попередніх наукових дослідженнях вже було наголошено на таких абсолютних показниках фінансової стійкості як: 1) наявність власного оборотного капіталу як різниця між власним капіталом і необоротними активами з витратами майбутніх періодів та наявність власного матеріально-оборотного капіталу як різниця між власним капіталом, необоротними активами, витратами майбутніх періодів та фінансовими оборотними активами [7—13]. Саме вони є вихідною базою у визначенні типів фінансової стійкості;

— складові для розширення вихідної бази джерел формування запасів. Одні автори схильні до включення до власних оборотних коштів (активів, засобів з урахуванням, що вони визначаються як оборотні активи мінус поточні зобов'язання) короткострокових кредитів банків під товарно-матеріальні цінності, авансів отриманих, кредиторської заборгованості за товарними операціями, довгострокових кредитів і позик, довгострокових зобов'язань, тимчасово вільних джерел та ін., інші автори додають до власного оборотного капіталу або власних оборотних коштів (як різниця між власним капіталом і необоротними активами, при цьому можуть залучати забезпечення наступних витрат і платежів, доходи майбутніх періодів та ін.) довгострокові зобов'язання, короткострокові кредити;

— включення таких додаткових показників, як коефіцієнти забезпеченості запасів різними джерелами фінансування, що по суті дублюють попередні розрахунки — співвідношення запасів з відповідними джерелами їх формування.

Практично всі вчені-аналітики притримуються загальної думки до виділення чотирьох типів фінансової стійкості: 1) абсолютна фінансова стійкість, 2) нормальна фінансова стійкість, 3) нестійкий фінансовий стан; 4) кризовий фінансовий стан.

При подальшому дослідженні типів фінансової стійкості автором вводяться також інші назви типів фінансової стійкості у зв'язку з розширенням їх класифікації.

Виклад основного матеріалу.

У зовнішньому фінансовому аналізі автором раніше вже було запропоновано два варіанти визначення типів фінансової стійкості: 1-й варіант із застосуванням узагальнюючого абсолютного показника — наявність (нестача) капіталу для формування оборотних активів; 2-й варіант із застосуванням узагальнюючого абсолютного показника — наявність (нестача) капіталу для формування матеріальних оборотних активів. А також розкрито умови їх застосування.

Раніше було запропоновано та розкрито методики визначення типу фінансової стійкості у зовнішньому фінансовому аналізі при застосуванні узагальнюючого абсолютного показника — наявності (нестачі) капіталу для формування оборотних активів на основі даних діючого балансу. Дана методика рекомендується тим господарюючим суб'єктам, у яких незначні обсяги матеріальних оборотних активів або вони взагалі відсутні відповідно до виду діяльності. В запропонованих методиках розрахунків порівнюються оборотні активи з відповідними джерелами їх формування, тобто з: власним оборотним капіталом; власним оборотним та довгостроковим капіталом; власним оборотним, довгостроковим і поточним (короткостроковим) капіталом, забезпеченням наступних витрат і платежів, доходами майбутніх періодів.

Зміст та побудову рекомендованої удосконаленої форми балансу українських компаній показано в табл. 1.

Таблиця 1

ВИТЯГ З РЕКОМЕНДОВАНОЇ ФОРМИ БАЛАНСУ (КРІМ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА)

Актив	Код рядка
I. Необоротні нематеріальні та матеріальні активи	
Нематеріальні активи:	
залишкова вартість	010
первісна вартість	011
накопичена амортизація	012
Матеріальні активи:	
Незавершені капітальні інвестиції	020
Основні засоби:	
залишкова вартість	030
первісна вартість	031
знос	032

Продовження табл. 1

Актив	Код рядка
Довгострокові біологічні активи: справедлива (залишкова) вартість	035
первісна вартість	036
накопичена амортизація	037
Справедлива (залишкова) вартість інвестиційної нерухомості (055)	038
Первісна вартість інвестиційної нерухомості (056)	039
Знос інвестиційної нерухомості (057)	040
Гудвіл	041
Усього за розділом I (сума ряд. 010 — 042)	042
II. Необоротні фінансові активи	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств (040)	043
інші фінансові інвестиції	045
Довгострокова дебіторська заборгованість	050
Відстрочені податкові активи	060
Інші необоротні активи	070
Усього за розділом II (сума ряд. 043 — 070)	080
Разом необоротних активів	090
III. Оборотні матеріальні активи	
Запаси: виробничі запаси	100
поточні біологічні активи	110
незавершене виробництво	120
готова продукція	130
товари (крім необоротних активів та груп вибуття)	140
Необоротні активи та групи вибуття (275)	141
Усього за розділом III (сума ряд. 100 — 141)	149
IV. Оборотні фінансові активи	
Векселі одержані	150
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: чиста реалізаційна вартість	160
первісна вартість	161
резерв сумнівних боргів	162
Дебіторська заборгованість за розрахунками: з бюджетом	170
за виданими авансами	180
з нарахованих доходів	190
із внутрішніх розрахунків	200

Продовження табл. 1

Актив	Код рядка
Інша поточна дебіторська заборгованість	210
Поточні фінансові інвестиції	220
Еквіваленти грошових коштів	225
Грошові кошти:	
в національній валюті	230
у т. ч. в касі	231
в іноземній валюті	240
Інші оборотні активи	250
Усього за розділом IV (алгебраїчна сума ряд. 150 — 250)	260
Разом оборотних активів	265
V. Витрати майбутніх періодів	270
БАЛАНС (сума ряд. 042, 080, 149, 260, 270)	280
Пасив	Код рядка
I. Власний капітал	
Статутний капітал	300
Пайовий капітал	310
Додатковий вкладений капітал	320
Інший додатковий капітал	330
Резервний капітал	340
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350
Неоплачений капітал	360
Вилучений капітал	370
Усього за розділом I (алгебраїчна сума ряд. 300 — 370)	380
II. Забезпечення майбутніх витрат і платежів	
Забезпечення виплат персоналу	400
Інші забезпечення	410
Сума страхових резервів	415
Сума часток пере страховиків у страхових резервах	416
Залишок сформованого призового фонду, що підлягає виплаті переможцям лотереї	417
Залишок сформованого резерву на виплату джек поту, не забезпеченого сплатою участі у лотереї	418
Цільове фінансування	420

Закінчення табл. 1

Актив	Код рядка
Сума коштів (товари, роботи, послуги), отриманих у вигляді благодійної допомоги, які відповідно до законодавства звільнюються від оподаткування податком на додану вартість	421
Усього за розділом II (алгебраїчна сума ряд. 400 — 421)	430
III. Довгострокові зобов'язання	
Довгострокові кредити банків	440
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450
Відстрочені податкові зобов'язання	460
Інші довгострокові зобов'язання	470
Усього за розділом III (сума ряд. 440 — 470)	480
IV. Поточні зобов'язання	
Короткострокові кредити банків	500
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510
Векселі видані	520
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530
Поточні зобов'язання за розрахунками: з одержаних авансів	540
з бюджетом	550
з позабюджетних платежів	560
зі страхування	570
з оплати праці	580
з учасниками	590
із внутрішніх розрахунків	600
Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами та групами вибуття, утримуваними для продажу	605
Інші поточні зобов'язання	610
Усього за розділом IV (сума ряд. 500 — 610)	620
Разом довгострокових та поточних зобов'язань (ряд. 480 + 620)	625
V. Доходи майбутніх періодів	630
БАЛАНС (алгебраїчна сума ряд. 380, 430, 480, 620, 630)	640

З урахуванням удосконаленої форми балансу українських компаній рекомендується виділити такі типи фінансової стійкості і методику їх визначення:

Запропоновані у зовнішньому фінансовому аналізі типи фінансової стійкості та методика їх визначення відображено в табл. 2.

**ТИПВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМПАНІЙ
У ЗОВНІШНЬОМУ ФІНАНСОВОМУ АНАЛІЗІ**

№ з/п	Типи фінансової стійкості	Методика визначення	Характеристика типів фінансової стійкості компаній
1.	Чиста абсолютна фінансова стійкість	$OA = НВОК, \text{ тобто}$ $3 \text{ розд. АБ} + 4 \text{ розд. АБ} =$ $1 \text{ розд. ПБ} - 1 \text{ розд. АБ} -$ $- 2 \text{ розд. АБ} - 5 \text{ розд. АБ}$	<p>Це означає, що суб'єкт господарювання повністю сам себе фінансує, не використовує позикові кошти і абсолютно не залежить від зовнішнього середовища. На жаль, така ситуація не є доброю, бо свідчить про те, що керівництво не може працювати з позиковим капіталом, а це не є правильним в умовах дії ринкової економіки з обов'язковим залученням до своєї діяльності «чужого» капіталу. Наприклад, немає жодного суб'єкта ринкової економіки, у якого б не існувало дебіторської заборгованості (наші гроші безвідсотково працюють на когось, відповідно треба, що б і «чужі» гроші працювали на нас, наприклад, у вигляді кредиторської заборгованості та ін.). Це чистий ідеальний варіант фінансової стійкості, який дійсно відображає платоспроможність господарюючого суб'єкта в тому її розумінні, який було конкретизували автором монографії в попередніх дослідженнях.</p>
2.	Абсолютна фінансова стійкість	$OA = НВОК + ДЗ +$ $+ ПЗДЗ \text{ тобто}$ $3 \text{ розд. АБ} + 4 \text{ розд. АБ} =$ $1 \text{ розд. ПБ} - 1 \text{ розд. АБ} -$ $- 2 \text{ розд. АБ} - 5 \text{ розд. АБ}$ $+ 3 \text{ розд. ПБ} +$ $+ \text{ряд. 510 4 розд. ПБ}$	<p>Це означає, що суб'єкт господарювання фінансує свою діяльність за рахунок власних та довгострокових позикових коштів, не використовує короткострокові позикові кошти, за винятком поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, які витікають з того, що залучається довгостроковий позиковий капітал. Така ситуація на практиці також зустрічається рідко, хоча і буде свідчити про платоспроможність суб'єкта економіки за умови відсутності прострочених поточних зобов'язань за довгостроковими зобов'язаннями. Це можна подивитися за даними статистичної форми звітності.</p>

№ з/п	Типи фінансової стійкості	Методика визначення	Характеристика типів фінансової стійкості компаній
3.	Нормальна фінансова стійкість	$OA = НВОК + ДЗ + ПЗ + ЗНВП + ВМП$ тобто $3 \text{ розд. } AB + 4 \text{ розд. } AB = (1 \text{ розд. } ПБ - 1 \text{ розд. } AB - 2 \text{ розд. } AB - 5 \text{ розд. } AB) + 3 \text{ розд. } ПБ + 4 \text{ розд. } ПБ + 2 \text{ розд. } ПБ + 5 \text{ розд. } ПБ$ (поряд з позиковим капіталом для формування оборотних активів (але не менше ніж 30% від їхньої величини) залучається також власний капітал)	Така рівність свідчить про те, що поряд із застосуванням позикового капіталу для формування оборотних активів (не менше ніж 30 %) залучається також власний капітал. А це означає, що суб'єкт господарювання є фінансово стійким, хоча і використовує позикові кошти. Але тут треба звернути увагу на те, що він має замало, або взагалі немає товарно-матеріальних цінностей.
4.	Нижче нормальної фінансова стійкість	$OA = НВОК + ДЗ + ПЗ + ЗНВП + ВМП$ тобто $3 \text{ розд. } AB + 4 \text{ розд. } AB = (1 \text{ розд. } ПБ - 1 \text{ розд. } AB - 2 \text{ розд. } AB - 5 \text{ розд. } AB) + 3 \text{ розд. } ПБ + 4 \text{ розд. } ПБ + 2 \text{ розд. } ПБ + 5 \text{ розд. } ПБ$ (поряд з позиковим капіталом для формування оборотних активів (але вже менше ніж 30% від їхньої величини) залучається також власний капітал)	Така рівність свідчить про те, що поряд із застосуванням позикового капіталу для формування оборотних активів (але вже менше ніж 30 %) залучається також власний капітал. Тобто суб'єкт господарювання має власний оборотний капітал, але не так вже й багато. Його досить для фінансування до 30 % оборотних активів. А це означає, що суб'єкт господарювання в принципі є фінансово стійким, хоча і використовує позикові кошти і має невелику величину власного оборотного капіталу. Зростає ступінь фінансового ризику, оскільки в господарському обороті використовується позиковий капітал, питома вага якого зростає порівняно з попереднім типом фінансової стійкості
5.	Передкривова фінансова стійкість	$OA = -(НВОК) + ДЗ + ПЗ + ЗНВП + ВМП$ тобто $3 \text{ розд. } AB + 4 \text{ розд. } AB = -(1 \text{ розд. } ПБ - 1 \text{ розд. } AB - 2 \text{ розд. } AB - 5 \text{ розд. } AB) + 3 \text{ розд. } ПБ + 4 \text{ розд. } ПБ + 2 \text{ розд. } ПБ + 5 \text{ розд. } ПБ$ (відсутність власного оборотного капіталу та фінансування (до 50%) необоротних активів з витратами майбутніх періодів за рахунок позикового капіталу)	Це означає, що суб'єкт господарювання фінансує всі свої оборотні активи та частину (до 50 %) необоротних активів з витратами майбутніх періодів за рахунок позикового капіталу, тобто він не має власного оборотного капіталу, але має власний капітал. Виникає високий фінансовий ризик і суттєва залежність діяльності суб'єкта економіки від зовнішнього середовища. Він втрачає свою фінансову незалежність та фінансову стійкість.

№ з/п	Типи фінансової стійкості	Методика визначення	Характеристика типів фінансової стійкості компаній
6.	Кризова фінансова стійкість	$OA = - (НВОК) + ДЗ + ПЗ + ЗНВП + ВМП$ <p style="text-align: center;">тобто</p> $3 \text{ розд. } AB + 4 \text{ розд. } AB = - (1 \text{ розд. } ПБ - 1 \text{ розд. } AB - 2 \text{ розд. } AB - 5 \text{ розд. } AB) + 3 \text{ розд. } ПБ + 4 \text{ розд. } ПБ + 2 \text{ розд. } ПБ + 5 \text{ розд. } ПБ$ <p>(відсутність власного оборотного капіталу та фінансування (більше 50%) необоротних активів з витратами майбутніх періодів за рахунок позикового капіталу, можлива взагалі відсутність власного капіталу)</p>	<p>Суб'єкт господарювання також немає власного оборотного капіталу, але фінансує всі свої оборотні активи та частину (але вже більше 50 %) необоротних активів з витратами майбутніх періодів за рахунок позикового капіталу, або взагалі він не має власного капіталу, тобто у валюті 1 розділу пасиву балансу отримується від'ємна величина за рахунок великої суми непокритого збитку. Існує високий фінансовий ризик і суттєва залежність діяльності суб'єкта економіки від зовнішнього середовища. Господарюючий суб'єкт по суті втратив свою фінансову незалежність та фінансову стійкість і став на межу банкрутства.</p>

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, можна зробити наступні висновки. У зовнішньому фінансовому аналізі рекомендується два варіанти визначення типів фінансової стійкості: 1-й варіант із застосуванням узагальнюючого абсолютного показника — наявність (нестача) капіталу для формування оборотних активів (для компаній, у яких практично немає матеріальних оборотних активів або невеликі їх обсяги в силу специфіки їх діяльності); 2-й варіант із застосуванням узагальнюючого абсолютного показника — наявність (нестача) капіталу для формування матеріальних оборотних активів (для компаній, у яких значні залишки запасів відповідно до виду їх діяльності). Проте можна також застосовувати паралельно два варіанти, якщо ставище, в якому опинилася в компанії, скрутне. Все буде залежати від необхідності поглиблення та деталізації аналітичного вивчення фінансової стійкості.

Було виділено та розкрито методику визначення типів фінансової стійкості компаній, у яких незначні обсяги запасів на основі удосконаленої форми балансу українських компаній: чиста абсолютна фінансова стійкість, абсолютна фінансова стійкість, нормальна фінансова стійкість, нижче нормальної фінансова стійкість, передкризова фінансова стійкість, кризова фінансова стійкість.

Запропонована автором удосконалена форма балансу і на його основі рекомендована методика визначення типів фінансової стійкості суб'єктів господарювання, у яких незначні обсяги запасів відповідно до виду їх діяльності, допоможе швидше та точніше розібратися в причинах її зміни, зрозуміти та розробити шляхи поліпшення, передбачити перспективи.

Література

1. *Лахтионова Л.А.* Трансформация украинского баланса с целью поднятия его аналитичности как главной формы финансовой отчетности в условиях глобализации экономики. — Международная научно-практическая конференция «Бухгалтерский учет: прошлое, настоящее, будущее» 16—17 февраля 2010 года, г. Краснодар, Россия. — Краснодар: Кубанский университет, 2010.

2. *Лахтионова Л.А.* Развитие построения и содержания бухгалтерского баланса с целью усиления его аналитических возможностей: украинский опыт. — Международная научная конференции: «Взгляд из прошлого в будущее» 10 — 11 февраля 2011 г., г. Санкт-Петербург, Россия.

3. *Жулина Е.Г.* Анализ финансовой отчетности: учеб. пособ. / Е. Г. Жулина, Н.А. Иванова. — М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К*», 2011. — 272 с.

4. *Кирьянова З.В.* Анализ финансовой отчетности: учебник для бакалавров / З.В. Кирьянова, Е.И. Седова. — М.: Изд-во Юрайт, 2011.

5. *Лытнева Н.А.* Бухгалтерский учет и анализ / Н.А. Лытнева, Н.В. Парушина, Е.А. Кыштымова. — Ростов н/Д.: Феникс, 2011. — 604 с.

6. *Савицька Г.В.* Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. — 2-вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2005. — 662 с.

7. *Лахтионова Л.А.* Аналіз платоспроможності та ліквідності суб'єктів підприємницької діяльності: Монографія / Л.А. Лахтионова. — К.: КНЕУ, 2010. — 657 с.

8. *Лахтионова Л.А.* Проблеми визначення наявності власного оборотного капіталу для підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання. — V Міжнародна науково-практична конференція «Реформування економіки України: стан та перспективи» 25 — 26 листопада 2010 р. ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», м. Київ.

9. *Лахтионова Л.А.* Наявність власного оборотного капіталу — абсолютний показник фінансової стійкості суб'єкта господарювання у зовнішньому фінансовому аналізі. — Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». — Вип. 26. Ч. II. — Черкаси: ЧДТУ, 2010. — 278 с.

10. *Лактіонова Л.А.* Глобальні абсолютні показники фінансової стійкості суб'єктів господарювання. — XII Міжнародна науково-практична конференція «Теорія і практика сучасної економіки» 5—7 жовтня 2011 р., Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси.

11. *Lakhtionova L.* Analysis and management by financial stability of company: Ukrainian experience. — International Conference «Current Issues management of Business and Society Development — 2011», May 5 — 7, 2011, Riga, University of Latvia.

12. *Lakhtionova L.* Analysis of financial stability of company from data of their financial reports: Ukrainian experience. — The International Conference on Business Analysis, Accounting, Taxes and Auditing., November 10—11, 2011, Tallinn, Estonia, Tallinn university of technology.

13. *Lakhtionova L.* Analysis of financial stability of companies in conditions of globalization of economy. — International Scientific Conference «NEW CHALLENGES OF ECONOMIC AND BUSINESS DEVELOPMENT — 2012», May 10 — 12, 2012, Riga, University of Latvia.

14. *Мних Є.В.* Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. — К.: КНТЕУ, 2010. — 412 с.

15. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Магопєць О.А., Давидов І.Г., Сорокіна А.І., Головченко Н.Ю. — Кіровоград: ТОВ «КОД», 2010. — 280 с.

16. *Бернстайн Л.А.* Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация: Пер. с англ. / Науч. ред. перевод. чл.-кор. РАН И.И. Елисеєва. Гл. ред. серии проф. Я.В. Соколов. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 624 с.

17. *Грэй, Сидней Дж.* Финансовый учет: глобальный подход: Пер. с англ. Сидней Дж, Грэй, Белверд, Е. Нидлз. — М.: Волтер Клоувер, 2008. — 616 с.

18. *Грэхем Бенджамин, Мереди́т Спенсер Б.* Анализ финансовой отчетности компании. — Пер. с англ. . — М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2009. — 144 с.

19. *Карлин Т.Р., Макмин А.Р.* Анализ финансовых отчетов (на основе GAAP): Учебник. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 448 с.

20. *Коласс Б.* Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учеб. пособ. / пер. с франц. под ред. проф. Я.В. Соколова. — М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. — 576 с.

21. *МакКензі, Венді.* Посібник Financial Times з аналізу та використання фінансової звітності: Пер. з англ. — К.: Всеуито; Наукова думка, 2003. — 283 с.

22. *МакКензи Венди.* Использование и интерпретация финансовой отчетности: Пер. с англ. — Днепропетровск: Баланс-Клуб Бизнес Букс, 2006. — 600 с.

23. *Paupa V., Sneidere R.* Uzdevumu krajums finansu analize. — Baltimoras konsultaciju centres. — Riga, 2008.

24. *Siegel, Joel G.* The financial troubleshooter spotting solving in your company / Joel G. Siegel, Jae K. Shim, David Minars. — McGraw-Hill, 1993. — 228 p.

25. *Стоун Д., Хитчинг К.* Бухгалтерский учет и финансовый анализ: Подготовительный курс / Пер. с англ. — М.: Сирин, Бизнес-Информ, 1998. — 302 с.

26. The vest-pocket guide to business Rations / Michael R. Tyran: Compiled and edited by Fred Dahl. — Prentice Hall Englewood Cliffs, New Jersey, 1992.

27. *Уоли Кяран.* Ключевые показатели менеджмента: руководство по работе с критическими числоми, управляющими вашим бизнесом / Пер. с англ. О.В. Чумаченко. — 4-е изд. — К.: Companion Group, 2006. — 400 с.

28. *Уоли Кяран.* Ключевые показатели менеджмента. Полное руководство по работе с критическими числами, управляющими вашим бизнесом / Пер с англ. О.В. Чумаченко. — 4-е изд. — К.: Companion Group, 2008. — 880 с.

29. Управление финансами: бизнес-курс MBA: учебник / под ред. Джона Лесли Ливингстона и Теодора Гроссмана; пер. с англ. Н.Е. Русановой. — 3-е изд., стер. — М.: Изд-во «Омега-Л», 2008. — 837 с.

30. Financial accounting and Reporting A global perspective / Herve Stolowy and Michel J. Lebas. — Second Edition. — Thomson, 2006. — 667 p.

31. Financial accounting reporting and analysis. — International edition. — Barry Elliott and Jamil Elliot. — Financial Times. — Pearson Education, 2002. — 800 p.

32. Financial reporting and analysis / Lawrence Revsine, Daniel W. Collins, W. Bruce Jonson. — 3-rd ed. — Pearson, Prentince Hall, 2005. — 1070 p.

33. Financial reporting and analysis / David A. Guenther. — University of Colorado at Boulder: McGraw-Hill Irwin, 2005. — 521 p.

34. *Хиггинс, Роберт С.* Финансовый анализ: инструменты для принятия бизнес-решений. : Пер. с англ. — М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. — 464 с.

35. *Этрилл П.* Финансы и бухгалтерский учет для неспециалистов / Питер Этрилл, Эдди Маклейни: Пер. с англ. — 3-е изд. — М.: Альпини Паблишера, 2010. — 502 с.

Стаття надійшла до редакції 10.12.2012